

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minimale uitgaven bij een laag inkomen

Voorbeeldbegrotingen met moeilijk vermijdbare uitgaven |

Jasja Bos, Corinne van Gaalen

28 augustus 2018

Minimale uitgaven bij een laag inkomen

Voorbeeldbegrotingen met moeilijk vermijdbare uitgaven

Auteurs

Jasja Bos

Corinne van Gaalen

Nibud, Utrecht, 28 augustus 2018

In opdracht van de Socialistische Partij (SP)

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Methode.....	5
3. Resultaten.....	9
Bijlage 1 Verantwoording van de uitgaven in de begroting.....	13
Bijlage 2 Begrotingen	16

1. Inleiding

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid door middel van een minima-effectrapportage (MER). In een MER worden begrotingen opgesteld voor een aantal voorbeeldhuishoudens met een laag inkomen. In die begrotingen staan de minimaal onvermijdbare uitgaven waar een huishouden mee te maken heeft. In de begrotingen wordt rekening gehouden met landelijke inkomensondersteuning en gemeentelijk minimabeleid. Hieruit valt af te leiden wat het effect is van dit beleid op de koopkracht van inwoners van de gemeente met een laag inkomen.

De SP heeft het Nibud gevraagd om op dezelfde manier als in een minima-effectrapportage de minimaal onvermijdbare uitgaven door te rekenen voor een aantal voorbeeldhuishoudens met een laag inkomen. Hierbij wordt wel rekening gehouden met landelijke inkomensondersteuning, maar niet met gemeentelijk minimabeleid. Dat kunnen gemeenten immers zelf invullen en de miniregelingen in verschillende gemeenten lopen zo ver uiteen dat er geen goed gemiddeld beeld van gegeven kan worden.

Uit deze begrotingen blijkt wat de bestedingsruimte is van huishoudens met een laag inkomen en wat gemeenten moeten doen in het kader van hun minimabeleid willen zij de minimaal onvermijdbare uitgaven betaalbaar houden.

Aantal huishoudens met een laag inkomen

In 2016 bedroeg het aantal huishoudens met een laag inkomen volgens het CBS 590 duizend. Dat komt neer op 8,2 procent van alle huishoudens. 224 duizend daarvan hadden langdurig een laag inkomen¹. De lage-inkomensgrens die het CBS hanteert is een vast bedrag dat geënt is op de bijstandsuitkering van een alleenstaande in 1979. Deze grens is primair bedoeld voor het meten van de ontwikkeling van armoede door de jaren heen en sluit niet goed aan op de inkomensgrenzen die veel gemeenten gebruiken voor hun minimabeleid.

In tabel 1 staan aanvullende gegevens over het aantal huishoudens met een inkomen dat is afgeleid van beleidsmatige grenzen. Af te lezen valt dat er in 2016 ruim één miljoen huishoudens waren met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum, waarvan 803 duizend tot 110 procent en 539 duizend tot 101 procent.

Tabel 1: Aantal huishoudens met een laag inkomen in 2016, tenminste 1 jaar (x 1.000)

	Tot 101% sociaal minimum	101% tot 110% sociaal minimum	110% tot 120% sociaal minimum	Totaal
Eenpersoonshuishoudens	355	175	132	662
Eenoudergezin	76	35	24	134
Paar, zonder kind	58	36	40	134
Paar, met kind(eren)	50	19	17	87
Totaal	539	264	213	1016

Bron: CBS, Statline (gewijzigd 1 mei 2018)

¹ CBS, Armoede en sociale uitsluiting 2018

2. Methode

2.1 Minimaal onvermijdbare uitgaven

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter relatief vaak voor onder mensen met lage inkomens.

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegedel wordt bijvoorbeeld jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

Methode van budgetteren: Basispakket & sociale participatie

De uitgavenkant vullen we in volgens de methode van budgetteren van het Nibud. In die methode onderscheiden we een basispakket en een bedrag in verband met sociale participatie:

- basispakket: alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd.
- Sociale participatie: het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor de meer vrije bestedingen. Die uitgaven kunnen dus besteed worden aan sociale participatie. Maar ook voor hogere uitgaven aan het basispakket. Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de één of andere manier onderdeel van het minimabeleid.

Iemand met een inkomen (net) boven bijstandsniveau zal een laagbetaalde baan hebben en mogelijk kosten voor woon-werkverkeer maken. Soms worden deze kosten door de werkgever vergoed, maar in deze rapportage wordt daar niet van uitgegaan.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten beschreven. De uitgaven zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Naast de noodzakelijke uitgaven zijn er in individuele gevallen moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is individuele bijzondere bijstand mogelijk. Individuele bijzondere bijstand is het vangnet door dergelijke kostenposten. Om in aanmerking te komen voor individuele bijzondere bijstand wordt in de meeste gemeenten een draagkrachtberekening uitgevoerd.

Drie uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten. Dit zijn periodiek terugkerende uitgaven, waarbij het bedrag veelal elke periode hetzelfde is. Vaak is er een contract afgesloten voor deze uitgaven.
- Reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet iedere maand terugkomen. De bedragen voor de verschillende reserveringsuitgaven zou een huishouden in principe maandelijks opzij moeten zetten om deze onregelmatige uitgaven direct te kunnen betalen.

- Huishoudelijke uitgaven. Dit zijn regelmatig terugkerende uitgaven, waarvan het bedrag per keer (per aankoopbeurt) verschilt.

Voor de meeste van deze uitgavenposten is in het basispakket een bedrag opgenomen, maar sommige uitgavenposten vallen geheel of grotendeels onder sociale participatie. Voor contributies en abonnementen is bijvoorbeeld een minimaal bedrag opgenomen voor een bankrekening. Overige contributies en abonnementen zijn vrije bestedingen. Voor vrijetijdsuitgaven is geen bedrag opgenomen in het basispakket en dergelijke uitgaven vallen dan ook in het geheel onder sociale participatie.

Lokale tarieven

In de begrotingen wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. De uitgaven zijn landelijke gemiddelden. Sommige uitgaven kunnen lokaal verschillen doordat er andere tarieven gelden, zoals de lokale lasten en verzekeringspremies. Andere uitgaven kunnen lokaal verschillen door de plaatselijke situatie. Huishoudens in rurale gebieden moeten wellicht verder reizen dan huishoudens in verstedelijkte gebieden. En sommige tarieven in verstedelijkte gebieden zijn mogelijk hoger dan in rurale gebieden.

2.2 Voorbeeldhuishoudens

De voorbeeldhuishoudens zijn gekozen door de SP en zijn niet representatief voor de verdeling binnen de groep huishoudens met een laag inkomen, maar zodanig gekozen dat er een goed beeld ontstaat van waar mogelijke knelpunten zitten met betrekking tot betaalbaarheid van de minimaal noodzakelijke uitgaven.

De voorbeeldhuishoudens zijn:

- alleenstaande
- alleenstaande oudere
- eenoudergezin met twee jonge kinderen van 3 & 5 jaar
- eenoudergezin met twee oudere kinderen van 14 en 16 jaar
- paar zonder kinderen
- ouder paar
- paar met twee jonge kinderen van 3 & 5 jaar
- paar met twee oudere kinderen van 14 & 16 jaar
- paar met vier kinderen van 6, 8, 12 & 14 jaar
- paar met zes kinderen van 6, 8, 10, 12, 14 en 16 jaar
- alleenstaande met een zorgvraag

Het Nibud stelt meestal begrotingen op voor huishoudens met 1, 2, 3 of 4 kinderen. Hier is ook gekozen voor een gezin met 6 kinderen.

Inkomensniveaus

De begrotingen zijn opgesteld voor verschillende inkomensniveaus:

- Sociaal minimum (bijstandsniveau of AOW-niveau voor ouderen);
- 110 procent van het sociaal minimum;
- 120 procent van het sociaal minimum.

Dit zijn inkomensniveaus waar het minimabeleid in veel gemeenten zich op richt.

Ter vergelijking zijn ook begrotingen opgesteld voor een inkomen ter hoogte van het minimumloon bij een 40-urige werkweek.

Navraag bij het CBS leert dat er in 2016 517 duizend banen waren op of onder het minimumloon. Dat is ongeveer 6,5 procent van het totaal aantal banen.

In tabel 2 staan de netto maandbedragen weergegeven. Zowel de netto uitkering als het netto loon als het netto besteedbare inkomen inclusief een aantal toeslagen.

Tabel 2: Netto inkomen

	100%	110%	120%	minimumloon
<u>netto loon/uitkering</u>				
alleenstaande	997	1096	1196	1548
alleenstaande oudere	1205	1234	1345	
eenoudergezin	997	1096	1195	1548
paar zonder kinderen	1424	1566	1708	1548
ouder paar	1632	1686	1839	
paar met kinderen	1424	1566	1708	1548
<u>netto besteedbaar inkomen*</u>				
alleenstaande	1091	1190	1290	1640
alleenstaande oudere	1299	1328	1440	
eenoudergezin met 2 jonge kinderen van 3 & 5 jaar	1660	1881	1990	2376
eenoudergezin met 2 oudere kinderen van 14 & 16 jaar	1773	1872	1972	2321
paar zonder kinderen	1600	1742	1858	1785
ouder paar	1805	1851	2005	
paar met 2 jonge kinderen van 3 & 5 jaar	1911	2053	2156	2095
paar met 2 oudere kinderen van 14 & 16 jaar	2024	2166	2268	2207
paar met 4 kinderen van 6, 8, 12 & 14 jaar	2220	2362	2465	2404
paar met 6 kinderen van 6, 8, 10, 12 14 & 16 jaar	2478	2620	2723	2662

* incl. zorgtoeslag, kinderbijslag, kindgebonden budget en algemene heffingskorting. Excl. huur- en kinderopvangtoeslag

Hoogte van de huur

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huur kan individueel sterk verschillen. Maar ook binnen groepen huishoudens kunnen de verschillen groot zijn als rekening wordt gehouden met regio en de woonduur. Zo zullen huishoudens in de grote steden gemiddeld een hogere huur hebben dan huishoudens rurale gebieden, tenminste als de woning ongeveer dezelfde kenmerken heeft. En zullen huishoudens die kortgeleden zijn verhuisd vaak een hogere huur hebben dan huishoudens die al lange tijd in dezelfde woning wonen.

Om inzichtelijk te maken wat het effect is van verschillende huurniveaus, zijn er verschillende begrotingen opgesteld. Eén met een vaak voorkomende huur en één met een hogere huur. Voor de vaak voorkomende huur is gekeken naar de mediane huur van huishoudens met een inkomen tot de huurtoeslaggrens. Voor de hogere huur is de aftoppingsgrens uit de huurtoeslag gekozen.

In tabel 3 staan de huren weergegeven. Voor de voorbeeldhuishoudens van vergelijkbare samenstelling is dezelfde huur gekozen. Dus voor beide eenoudergezinnen een huur van 570 euro en voor alle paren met kinderen een huur van 593 euro.

Tabel 3: Mediane huur voor de groep met recht op huurtoeslag

	Mediane huur*	Aftoppingsgrens
alleenstaande	465	597,30
alleenstaande oudere	520	597,30
paar zonder kinderen	540	597,30
ouder paar	539	597,30
eenoudergezin met 1 kind	570	640,14
paar met 2 kinderen	593	640,14

* Bron: WoON2015 CBS, bewerking Nibud

In werkelijkheid kan de huur lager of hoger uitvallen. De mediane huur is immers een huur waar de helft van de huishoudens onder zit en de helft boven.

3. Resultaten

3.1 Bestedingsruimte

In tabel 4 is het saldo van de inkomsten min de uitgaven weergegeven, zoals dat volgt uit de begrotingen. De begrotingen zelf zijn in bijlage 1 opgenomen.

Af te lezen valt bijvoorbeeld dat een alleenstaande met een bijstandsuitkering elke maand 13 euro tekort komt. Als alleen naar de uitgaven uit het basispakket wordt gekeken (dus zonder sociale participatie), dan resteert een bedrag van 78 euro per maand. Bij een hogere huur (597 euro i.p.v. 465 euro), zijn de saldi lager, namelijk respectievelijk -59 euro en 32 euro.

Tabel 4: Saldo inkomsten min uitgaven

	mediane huur		huur aftoppingsgrens	
	saldo na basispakket	saldo na basispakket & socpart	saldo na basispakket	saldo na basispakket & socpart
a. alleenstaande				
bijstand	€ 78	€ -13	€ 32	€ -59
110%	€ 69 ↓	€ -23 ↓	€ 60	€ -31
120%	€ 168	€ 77	€ 122	€ 31
minimumloon	€ 390	€ 298	€ 343	€ 252
b. alleenstaande oudere				
AOW	€ 260	€ 169	€ 234	€ 142
110%	€ 285	€ 194	€ 262	€ 171
120%	€ 357	€ 266	€ 330	€ 239
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen van 3 & 5 jaar				
bijstand	€ 362	€ 188	€ 338	€ 163
110%	€ 367	€ 192	€ 342	€ 167
120%	€ 437	€ 262	€ 412	€ 237
minimumloon	€ 822	€ 647	€ 797	€ 623
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen van 14 & 16 jaar				
bijstand	€ 136	€ -66	€ 112	€ -90
110%	€ 149	€ -53	€ 146	€ -57
120%	€ 211	€ 9	€ 187	€ -16
minimumloon	€ 559	€ 357	€ 535	€ 332
e. paar zonder kinderen				
bijstand	€ 55	€ -92	€ 35	€ -112
110%	€ 78	€ -69	€ 66	€ -81
minimumloon	€ 119	€ -27	€ 99	€ -47
120%	€ 152	€ 5	€ 132	€ -15
f. ouder paar				
AOW	€ 272	€ 125	€ 251	€ 105
110%	€ 318	€ 171	€ 297	€ 151
120%	€ 417	€ 270	€ 397	€ 250
g. paar met 2 jonge kinderen van 3 & 5 jaar				
bijstand	€ 188	€ -42	€ 172	€ -58
110%	€ 210	€ -20	€ 215	€ -15
minimumloon	€ 239	€ 9	€ 223	€ -8
120%	€ 260	€ 30	€ 243	€ 13
h. paar met 2 oudere kinderen van 14 & 16 jaar				
bijstand	€ -17	€ -275	€ -34	€ -291
110%	€ 12	€ -245	€ 17	€ -240
minimumloon	€ 40	€ -217	€ 24	€ -234
120%	€ 61	€ -197	€ 45	€ -213
i. paar met 4 kinderen van 6, 8, 12 & 14 jaar				
bijstand	€ -16	€ -364	€ -32	€ -380
110%	€ 14	€ -334	€ 18	€ -329
minimumloon	€ 43	€ -305	€ 26	€ -322
120%	€ 63	€ -284	€ 47	€ -301
j. paar met 6 kinderen van 6, 8, 10, 12, 14 & 16 jaar				
bijstand	€ -143	€ -603	€ -159	€ -619
110%	€ -82	€ -543	€ -77	€ -538
minimumloon	€ -53	€ -514	€ -69	€ -530
120%	€ -32	€ -493	€ -49	€ -509
k. alleenstaande met zorgvraag				
bijstand	€ 28	€ -63	€ -18	€ -109
110%	€ 85	€ -6	€ 76	€ -15
120%	€ 184	€ 93	€ 138	€ 47
minimumloon	€ 153 ↓	€ 61 ↓	€ 106 ↓	€ 15 ↓

Een rode pijl ↓
betekent dat het saldo
lager is dan op
bijstandsniveau.

Een grijze pijl betekent
dat het saldo lager is
dan bij een
voorliggend
inkomensniveau.

Grootste tekorten bij paren met kinderen

De grootste tekorten zijn zichtbaar bij paren met oudere en/of meer dan twee kinderen. Voor een paar met een bijstandsuitkering en twee oudere kinderen bedraagt het tekort 275 euro per maand voor de uitgaven uit het basispakket plus sociale participatie.

Voor een paar met vier kinderen en een bijstandsuitkering bedraagt het tekort 364 euro per maand.

Voor het paar met zes kinderen en een bijstandsuitkering bedraagt het tekort 603 euro per maand. Bij een inkomen van 120 procent zijn er nog steeds tekorten zichtbaar van respectievelijk 197, 284 en 493 euro.

Voor een paar met een bijstandsuitkering en twee jonge kinderen is het tekort 42 euro. Bij 120 procent zijn wel alle uitgaven uit het basispakket plus sociale participatie betaalbaar.

Dat betekent dat paren met kinderen met een laag inkomen zonder ondersteuning niet alle minimale uitgaven voor sociale participatie kunnen doen naast de uitgaven uit het basispakket.

Als alleen rekening wordt gehouden met de uitgaven uit basispakket, dan zijn bij paren met oudere en/of meer dan twee kinderen alleen tekorten zichtbaar op bijstandsniveau. Vanaf een inkomen van 110 procent is het basispakket wel weer betaalbaar. Behalve voor het paar met zes kinderen, voor hen blijft het saldo tot en met een inkomen van 120 procent negatief.

Bij een hogere huur zijn er bij dezelfde inkomensniveaus tekorten zichtbaar als bij een mediane huur. Wel zijn de saldi iets lager/negatiever.

Sociale participatie op bijstandsniveau moeilijk betaalbaar voor de meeste voorbeeldhuishoudens

Niet alleen voor paren met kinderen zijn de uitgaven in verband met sociale participatie moeilijk betaalbaar.

Ook voor alleenstaanden, paren zonder kinderen en éénuoudergezinnen met oudere kinderen met een bijstandsuitkering zijn de uitgaven in verband met sociale participatie, naast het basispakket, niet betaalbaar.

Bij 110 procent zijn er ook nog tekorten zichtbaar. Pas vanaf 120 procent zijn er geen tekorten meer, behalve voor het eenoudergezin met twee oudere kinderen en een hogere huur.

Alleen minimumloon voor een paar met kinderen niet voldoende

Voor paren ligt het minimumloon tussen 110 en 120 procent van het sociaal minimum in, tenminste als er slechts één inkomen is ter hoogte van het minimumloon. Bij minimumloon is het saldo voor paren met twee jonge kinderen 9 euro. Maar voor paren met oudere en/of meer dan twee kinderen is het saldo van alle uitgaven uit het basispakket en voor sociale participatie negatief. Met respectievelijk 217 en 305 euro.

Voor een paar zonder kinderen is er bij minimumloon wel tekort zichtbaar van 27 euro.

Voor alleenstaanden en eenoudergezinnen ligt het minimumloon boven 120 procent. Voor die gevallen zijn er geen tekorten zichtbaar.

Armoedeval

Over het algemeen neemt het saldo toe bij een inkomen tot en met 120 procent van het minimum.

Voor een alleenstaande met een inkomen van 110 procent valt het saldo echter lager uit dan op bijstandsniveau. Hierbij spreken we van een armoedeval. Het gaat om een bedrag van tien euro per maand.

Dat komt doordat we bij een inkomen boven bijstandsniveau rekening houden met extra kosten in verband met werk. Een lager saldo ten opzichte van een bijstandsuitkering is aangeduid met een rode pijl.

Die armoedeval doet zich niet voor bij een hogere huur. Dat komt doordat bij een hogere huur er bij een inkomen van 110 procent nog recht is op (gedeeltelijke) kwijtschelding van de lokale lasten. Bij de berekening van de kwijtschelding wordt namelijk rekening gehouden met de hoogte van de huur.

3.2 Gemeentelijk minimabeleid

In de begrotingen is geen rekening gehouden met gemeentelijk minimabeleid. Vanuit dergelijk beleid zijn in veel gemeenten vergoedingen mogelijk voor met name uitgaven in verband met sociale participatie, vooral voor kinderen. Voor paren met oudere en/of meer dan twee kinderen zijn forse tekorten zichtbaar van honderden euro's per maand. Het is de vraag of deze tekorten volledig gecompenseerd worden door gemeentelijk minimabeleid.

Daarnaast kan gemeentelijke inkomensondersteuning armoedevallen met zich meebrengen op het moment dat het inkomen boven de inkomensgrens voor het minimabeleid uitkomt.

Een ander aspect van gemeentelijk beleid betreft tegemoetkomingen voor zorgkosten. Veel gemeenten kennen dergelijke tegemoetkomingen, bijvoorbeeld via een collectieve aanvullende zorgverzekering, via de Wmo en de individuele bijzondere bijstand.

Bijlage 1 | Verantwoording van de uitgaven in de begroting

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en uitgaven in verband met sociale participatie.

Basispakket

Huur

Er wordt gerekend met een vaak voorkomende huur voor de groep huishoudens die recht heeft op huurtoeslag en met een huur ter hoogte van de aftoppingsgrens in de huurtoeslag. Zie paragraaf 2.2.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld gebruik naar huishoudtype met een opslag voor huishoudens van de AOW-gerechtigde leeftijd (gasverbruik). Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik.

Lokale lasten

Dit zijn de gemiddelde gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijtschelding. Voor wat betreft de kwijtschelding zijn we uitgegaan van een norm van 100% van de bijstandsuitkering of voor ouderen de AOW-uitkering.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan ervan uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de gemiddelde nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief de minst uitgebreide tandartsverzekering.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en, voor volwassenen in huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Dit zijn gemiddelde bedragen aan schoolkosten. Deze verschillen per schooltype. Ze zijn afkomstig van Nibud-onderzoek (basisschool) en de Schoolkostenmonitor (middelbare school).

Kinderopvang

Dit zijn de kosten van kinderopvang en de peuterspeelzaal. Vanaf 110 procent is uitgegaan van beperkt gebruik van kinderopvang.

Contributies en abonnementen

Hieronder vallen de bankkosten. De kosten aan kranten en/of tijdschriften en de kosten aan (sport)verenigingen zijn uitgaven in verband met sociale participatie.

Vervoer

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten van een ov-chipkaart en enkele zones. Naast deze uitgaven wordt in het basispakket rekening gehouden met de kosten voor woon-werkverkeer (gebaseerd op een twee-sterrenabonnement).

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding.

Inventaris en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud.

Eigen bijdragen, zelfzorgmedicijnen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. Als in verband met zorgkosten eigen bijdragen verschuldigd zijn, dan staan die bij deze post vermeld.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakartikelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Uitgegaan is van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Huishoudelijke dienstverlening

Dit betreft uitgaven voor allerlei diensten, bijvoorbeeld voor het schoon laten maken van de woning. In de begrotingen is hiervoor geen bedrag opgenomen.

Huisdieren en roken

In de begrotingen is hiervoor geen bedrag opgenomen. Als er uitgaven zijn, dan worden die geoormerkt als vrije bestedingen en gaan die ten koste van de uitgaven in verband met sociale participatie.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven. Denk hierbij aan de kosten voor postzegels en de kosten van een identiteitsbewijs.

Sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen. De vrije bestedingen kunnen onder andere uitgegeven worden aan sociale participatie.

Pakket voor sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden zijn de volgende:

- Contributies en abonnementen
- Vrijetijdsuitgaven
- Op bezoek gaan
- Bezoek ontvangen
- Vervoer

Uitgaven in verband met de zorgvraag

De begroting van de alleenstaande met een zorgvraag wijkt op diverse punten af van de standaardbegroting:

- Er wordt rekening gehouden met de eigen bijdrage Wmo.
- Voor de extra waskosten gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op 8,25 euro per maand (kosten voor elektriciteit, water, waspoeder en afschrijving/onderhoud). De extra kosten voor bewassing zijn opgenomen onder de post “was- en schoonmaakmiddelen”. Voor extra waskosten is belastingaftrek mogelijk.
- Het huishouden met een zorgvraag maakt gebruik van aanvullend vervoer. We houden rekening met een gereduceerd tarief voor vraagafhankelijk vervoer. Er wordt gerekend met 1 rit per week van 5 kilometer enkele reis en één rit per week van 10 kilometer enkele reis. De maandelijkse vervoerskosten komen uit op bijna 35 euro per maand. Verder gaan we ervan uit dat er geen gebruik wordt gemaakt van de fiets; deze kosten zijn daarom uit de begroting gehaald. De extra vervoerskosten zijn opgenomen onder de post “vervoer”.

Bijlage 2 | Begrotingen

De begrotingen zijn terug te vinden in een separate bijlage.